No. 112. ZATURDAG 17 SEPTEMBER. 1859.

ZES EN DERTIGSTE JAARGANG

PROVINCIALE DRENTSCHE EN ASSER COURANT.

De uitgave dezer COURANT geschiedt op DINGSDAG, DONDERDAG en ZATURDAG. De prijs is per *drie maanden* te Assen *f* 2.30 buiten Assen franco per post *f* 2.45. — De prijs der Advertentiën is van 1 tot 5 regels *f* 1.00 en voor elken regel meer 15 cent behalve 35 cent zegelregt.

GEDEPUTEERDE STATEN van Drenthe,

rengen ter kennis van de Besturen en ingezetenen der elanghebbende gemeenten in deze provincie, dat, volgens an Heeren Gedeputeerde Staten van Groningen ontvangen ennisgeving, door den Gemeenteraad van Nieuwe Pekela esloten is, om in het jaar 1860 en vervolgens de **PAARDE- en VEEMARKTEN** in die gemeente te ouden, telkens des voorjaars op den vierden dingsdag in EI, en des najaars op den eersten dingsdag in OVEMBER, in plaats van op den 20 April en den 20 ctober;

zullende de bedoelde besturen of ingezetenen, wanneer ij daartegen bezwaren mogten hebben, en zij er belang stellen, dat daarop worde gelet — die bezwaren alsdan óór den 26sten dezer maand schriftelijk aan dit Collegie toeten mededeelen, terwijl het er anders voor gehouden zal worden, dat zoodanige bezwaren niet be taan.

Assen den 14 September 1859.

Gedeputeerde Staten voornoemd;
DE VOS VAN STEENWIJK, Voorzitter.
W. H. HOFSTEDE, Griffier.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der gemeente Assen,

doen te weten:

Dat de rekening van inkomsten en uitgaven dezer gemeente over het dienstjaar 1858, zooals die den Raad s aangeboden, gedurende veertien dagen ter secretarie er inzage zal voorliggen, van af Maandag den 19 September aanstaande en tegen betaling der kosten afschriften derzelve zullen zijn te bekomen.

Assen den 14 September 1859.

De Burgemeester,
VAN DER FELTZ.
De Secretaris,
G. L. W. VOS.

OVERZIGT DER BELANGRIJKSTE GEBEURTENISSEN.

17 Sept.

Wij beginnen met eene belangrijke aangelegenheid, die er Protestanten in Oostenrijk, sedert lang zoo onregtvaardig, ja dikwijls hard behandeld.

't Is de *Wiener Zeitung*, een half-officiëel blad, dat ons et volgende mededeelt:

„Door het op 1 Sept. uitgevaardigde Keizerlijk patent oor het Koningrijk Hongarije en daarbij behoorende anden, erlangt een der gewigtigste en moeijelijkste onderwerpen van wetgeving zijn beslag en wordt tevens oor de Evangelische geloofsgenooten der beide gezindeden in dit gedeelte des Rijks, een nieuw tijdperk van et kerkelijk leven geopend. Tevens heeft Z. M, in zijne andsvaderlijke zorg voor de geloofsgenooten, welke onder de Evangelische consistorien der beide gezindheden e Weenen staan, bij verordening van 1 September jl astgesteld, dat in die consistorien het voorzitterschap lechts bekleed kan worden door een man, die tot eene der gezindheden behoort en dat de verdere ontwikkeling ezer voor de Kerk zoo hoogst gewigtige aangelegenheid itsluitend van de voorstellen der consistorien zal afhanen. Reeds is de benoeming bekend gemaakt van een rotestant tot voorzitter van de te Weenen bestaande consistorien.

„Bij gevolg mag men de gegronde hoop koesteren, at de definitieve kerkelijke organisatie, in het zoo even angewezen gebied, op eene bevredigende wijze tot stand al komen. In alle gedeelten des Rijks is de Regering oornemens op de voordragt der bevoegde kerkelijke verheden met inachtneming van historisch-gevestigde egten en met de meest mogelijke eerbiediging van feitlijke toestanden, welwillend acht te slaan. Het voor ongarije uitgevaardigde patent strekke daarvoor ten vaarborg.

„Het belangrijk vraagstuk toch van het bestaan der Evangelische Kerk in Hongarije, als corporatie, is daarnede beslist en het zal den leden dier kerk tot geruststelling strekken, wanneer zij, door artikel 56 van het atent, de verdere ontwikkeling zien opgedragen aan de eide, door vrije keus der geloofsgenooten, te benoemen lgemeene Synoden.

Het in § 4 art, 26 der wet van 1791 in algemeene ewoordingen vastgestelde beginsel, dat de vertegenwoordiging en het beheer aan kerkelijke vergaderingen moeten worden toevertrouwd, wordt gehandhaafd. Bij de toepassing van hetzelve is de Regering er op bedacht geweest om het leerstellig begrip der Protestanten omtrent het lgemeen priesterschap van alle geloovigen, met de meeste naauwgezetheid te eerbiedigen. De Regering kan niemand n de kerkelijke besturen benoemen. Zonder uitzondering eeft elke gemeente het regt, om haren predikant, ulppredikers en schoolmeesters vrij te verkiezen. De enioren worden door de gezamenlijke gemeenten van hunnen ring, bij volstrekte meerderheid van stemmen, uit de predikanten van het senioraat verkozen. De opengevallen plaats der super-intendenten en hunner vicarissen kan slechts door de vrije keuze van alle gemeenten der super-intendentiaal provincie vervuld worden. De kiezers zijn, bij het uitbrengen hunner stem, niet tot die provincie, noch zelfs tot het Kroonland beperkt

„Aan de predikanten, senioren en super-intendenten zijn overal wereldlijke inspectoren en curatoren toegevoegd. Ter behandeling van vraagpunten, waarbij alle super-intendentien van de eene of andere gezindheid belang hebben, komt jaarlijks eene algemeene conferentie bijeen. De vaststelling der wetten, naar welke de vertegenwoordiging en het bestuur der kerk moeten plaats hebben, behoort uitsluitend tot de bevoegdheid der Synoden. Iedere gezindheid kan afzonderlijk om de zes jaren eene Synode houden en wel buiten tegenwoordigheid van een commissaris des Keizers.

Door de bepaling, omtrent het geregeld houden der Synoden, vervallen de onzekere en beperkende voorschriften van art. 26 der wet van 1791.

„Aan § 11 van het even gemelde artikel heeft de Regering eene voor de vrijheid der Kerk gunstige uitlegging gegeven. Volgens die wet zouden de Evangelischen eerst na de definitieve vaststelling der wetgeving, omtrent het huwelijk, de regtspraak over huwelijks-zaken erlangen. De regering heeft gemeend de tot nog toe bestaande huwelijkswetgeving voorloopig in kracht te moeten laten en de veranderingen, welke door de Evangelischen daarin gewenscht mogten worden, te moeten overlaten aan de Synoden, welke met de opmerkingen en ervaringen der kerkelijke vierscharen over huwelijks-zaken niet onbekend kunnen zijn.

„Ook de beperkingen, waaraan de Protestanten, volgens de tot dusver geldige wetgeving in Croatie en de militaire grens districten, onderworpen waren, worden door het patent afgeschaft De grondslagen van de Staatsregterlijke stelling der Evangelischen van de beide gezindheden, gelijk zij bij art. 26 der wet van 1791 en art. 3 der wet van 1844 vastgesteld zijn, worden bij het patent op nieuw bevestigd en daardoor zal wel alle twijfel weggenomen zijn, welke in den laatsten tijd, omtrent de bedoelingen der Regering, ten deze geopperd is.

„Denzelfden geest van welwillendheid ademen de bepalingen omtrent jaarlijksche en aanzienlijke ondersteuningen uit 's Rijks schatkist, omtrent de verwaarborging van het vermogen van kerken en scholen, omtrent het regt der gemeenten, senioraten en super intendentiën om eigen domeinen te verwerven, eindelijk omtrent het school, wezen

„Bijzondere vermelding verdient artikel 14 van het patent, volgens hetwelk ook Evangelische buitenlanders met toestemming der Regering, als bestuurders van gymnasiën, industrie-scholen, alsmede kweekscholen voor volks onderwijzers kunnen beroepen worden. Deze bepaling zal ongetwijfeld met vreugde begroet worden door alle vrienden van wetenschap en beschaving, want de heilrijke vruchten der werkzaamheid van geleerde mannen, die uit Duitschland naar Pressburg, Leutschau, Eperies, Oedenburg, enz, beroepen werden, zijn nog in levendig aandenken.

„In het vorenstaande hebben wij de belangrijkste punten van de afgekondigde verordening des Keizers doen kennen. Moge de geest der eendragt en een juist besef van 't gewigt hunner taak diegenen besturen, aan wier handen de Keizer den verderen opbouw van 't groote werk heeft toevertrouwd.”

Onze lezers zien, dat het stuk van groot belang is. De groote vraag zal later zijn, h o e het patent wordt uitgevoerd; of het een goede geest is, die de letter levend maakt.

Tot verdere opheldering van het berigt der *Wiener Zeitung*, dat een Protestant tot voorzitter van de consistoriën der Evangelische Gemeenten te Weenen benoemd is geworden, dient, dat tot dusverre de consistoriën van de Augsburgsche en Helvetische gezindheid steeds onder voorzitting van een door den Keizer benoemden Catholieken ambtenaar moesten vergaderen. Die voorzitter was de hofraad baron *von Werner*, welke thans door den heer *Zimmerman*. Protestant en hoofd-ambtenaar bij het Ministerie van Eeredienst en Onderwijs, vervangen is.

Italie begint te spreken over de nota van den *Moniteur*, en het oordeel, daarover geveld, is geenszins gelijkluidend.

Een der liberale dagbladen van Turyn vraagt, welke verpligtingen Oostenrijk aanvaard heeft, welke koncessien het dan toch beloofd heeft? Waarom daarvan eerst nu gesproken wordt? Waarom het niet reeds begonnen is er uitvoering aan te geven? Als men ze gekend had, had men ze kunnen beoordeelen. Nu men ze niet kent, moet men het er voor houden, dat zij aan de Oostenrijksche politiek gelijk blijven, en in eene lijn kunnen gesteld worden met de koncessien van Rome en Napels. Oostenrijk zou geene koncessien doen strijdig met zijn invloed en belang; heeft het ze des ondanks beloofd, het zal er geen gevolg aan geven. Venetie heeft dus niets te verliezen en zal nooit de hertogdommen van zijn lot beschuldigen Venetie verlangt trouwens geene koncessien van Oostenrijk, het vraagt geregtigheid van Europa. Het verlangt niet eenige provinciale hervormingen, maar het wil onafhankelijk zijn, en zoolang het dat niet is, is de vrees voor „eene politiek van haat en wantrouwen” maar al te gegrond. De belangrijkste koncessien van Oostenrijk kunnen dus alleen bestaan in den afstand van Venetie; daarvoor zou men het schadeloos kunnen stellen. Moeten de koncessien echter bestaan in eene bloote aanneming van wat gebeurd is, dan kan van vergoeding geen sprake zijn en ware misschien de oorlog het eenig hulpmiddel.

Een ander ook zeer liberaal blad meent echter, dat er geen gevaar is, wijl Frankrijk de Hertogen niet met geweld op hunne troonen zal brengen, „Alzoo” — roept het — blijft Italie meester van zijn lot.”

Een Weener blad antwoordt hierop: „Frankrijk bemoeit zich niet meer met de zaak, ook niet als Oostenrijk het wèl doet”, en maakt de volgende conclusien:

„De *Moniteur* geeft te kennen, dat alle tot dusverre aangewende pogingen, om Piemont tot de vervulling van het vredesverdrag te brengen, vruchteloos zijn gebleven.

„Hij geeft uitzigt op een congres en de mogelijkheid van een daaruit voort te vloeijen oorlog, en verklaart, dat Italie noch Piemont dan op Frankrijks hulp behoeven te rekenen

„Hij waarschuwt, de onbaatzuchtigheid van Engeland, dat niet voor een i d é e in geestdrift geraakt, te wantrouwen.

„Bedenkt men, dat de mogendheid, welke deze waarschuwing uitspreekt, in Italie nog 50 000 man keurtroepen heeft, dan zal men zonder veel moeite kunnen nagaan, welk vooruitzigt voor de verschillende kansen van een eventueel congres de politiek des Franschen Keizers opent.”

Dat is zeer dreigend, maar men zegt wel eens: „beter hard geblazen dan den mond verbrand.”

Men spreekt echter te Turyn van eene vertrouwelijke mededeeling des Keizers aan Koning *Victor Emanuel*, die zeer gunstig zou zijn voor de vrijheid van Italie. Daar beweert men, dat de Hertogen niet zullen worden hersteld door *buitenlandsche* troepen, dus ook niet door Oostenrijksche, en men voegt er bij, dat de beruchte nota met voorkennis van de Sardinische Regering openbaar is gemaakt.

Alzoo zou het zijn: in 't openbaar wrevelig — in 't geheim „handjes geven”!

De Engelsche pers blijft voor Italie strijden.

„Aan de Italianen wordt verweten — zegt *Palmerstons* orgaan — dat zij zich niet beijveren, om de te Villafranca gemaakte bepalingen te helpen ten uitvoer leggen. Dit is een onbillijk verwijt, want er bestaat voor hen geenerlei verpligting, om de hand te leenen tot verwezenlijking van bepalingen, welke Italie's welzijn bedreigen. Hadden zij ook geweten wat Oostenrijk beloofd had voor Venetie te zullen doen, en hadden zij ook kunnen vergeten, hoe weinig op Oostenrijksche beloften staat te maken is, dan nog moeten zij inzien, dat al wat van Oostenrijks zijde tot verligting van Venetie's lot mogt worden gedaan, ontoereikende zou zijn, om op te wegen tegen de nadeelige werking, welke de oprigting van een Italiaansch eedgenootschap met Oostenrijk en drie Oostenrijksche landvoogden tot medeleden, voor Italie zou hebben.”

De *Times* spreekt aldus over de gevolgen van den jongsten oorlog:

„50 000 man zijn omgekomen en een aantal millioenen weggeworpen.

„Lombardije is van Oostenrijk aan Sardinie gekomen, een feit, gewis van belang uit het oogpunt van Italie's vrijheid. Voegt men hier echter bij, dat de Keizer der Franschen zich een militairen en staatkundigen roem verworven heeft en het Fransche leger zijne meerderheid op nieuw heeft bevestigd gezien, dan heeft men al de voordeelen van den oorlog opgesomd. Overigens blijft Italie's toestand even gevaarvol als voor den oorlog.” De oorlog heeft dus, volgens het blad, geene aan de opofferingen geëvenredigde resultaten opgeleverd.

En wat zou de *Times* wel zeggen, of liever wat zou Engeland d o e n, als het waarheid was, dat er weder Oostenrijksche troepen naar de grenzen van Italie trokken?

Een halfofficieel Oostenrijksch blad weêrspreekt echter dit gerucht en beweert, dat het verlofgangerss zijn, die naar huis keeren.

Wie weet wat waar is!

De Paus of liever Kardinaal *Antonelli* begint oorlogzuchtig te worden. Zoo meldt men uit Rome, dat de gemeente Pisaro van de regering bevel heeft ontvangen om voor de kwartieren van nog 4000 man te zorgen. De kardinaal sekretaris van staat, die nog steeds de portefeuille van oorlog in handen heeft zou de operatie-armee op 8000 man willen brengen, ten welken einde de garnizoenen uit de steden aan deze zijde der Apenijnen te Pisaro zouden bijeengetrokken worden. Iets van belang schijnt echter niet te kunnen ondernomen worden, zoolang in het naburig Toskane de zaken niet veranderd zijn, daar

de ingezetenen van Romagna daar natuurlijk altijd steun zullen vinden.
De te Perugia ingestelde krijgsraad heeft zeven personen bij verstek ter dood veroordeeld. Daarenboven moeten de ingezetenen te zamen eene som van 90 000 scudi betalen, weshalve de goederen van de schuldigen ten behoeve van de pauselijke rekenkamer zijn in beslag genomen.
Zeer verzoenend inderdaad.
De Fransche *Moniteur* zegt, dat Engeland en Frankrijk den Keizer van China nu het hoofd eens zeer diep zullen doen buigen.
Schamyl, de dappere veldoverste en hardnekkige bestrijder van Rusland, zou eindelijk gevangen zijn genomen.
Dan is de Circassische oorlog spoedig geëindigd.
De Mooren vallen de Spanjaarden brutaal aan en ondernamen weer een aanval op Ceuta. Zij werden echter afgeslagen.
Ziehier iets over den overleden en tegenwoordigen Keizer van Marokko:
De *Pays* bevat de navolgende bijzonderheden omtrent den onlangs overleden Keizer van Marokko: *Muley-Abder Rahman*, geboren in 1778, was nog geene 16 jaren oud, toen zijn vader kwam te sterven en zijn oom *Muley Soliman* zich van de regering meester maakte. Deze was een der wreedste vorsten, die ooit den Marokkaanschen troon hadden beklommen. Zijn grootste genoegen vond hij in het uitdenken van nieuwe pijnlijke strafoefeningen, waarop hij zich zooveel liet voorstaan, dat hij de vertegenwoordigers van vreemde mogendheden, bij hun bezoek ten hove, meermalen heeft genoodzaakt, om tegen wil of dank van het een of ander door hem uitgedacht bloedig tooneel getuige te zijn. Zoo was het onder anderen ook zijne vaste gewoonte, om bij het uitrijden, den slaaf, die den teugel van het paard had vastgehouden, onmiddelijk door een pistoolschot van het leven te berooven, terwijl hij zich bij zijne terugkomst dan nog menigmaal verlustigde in het gezigt van een aantal ongelukkigen, die hij het aangezigt en den schedel met honig had laten bestrijken, om ze, aan een muur gebonden, door de ... stekende insecten te doen martelen. Bij zijn overlijden in 1822 bleek evenwel, dat hij de noodige beschikkingen had gemaakt, om de regering weder op den wettigen erfgenaam, den genoemden *Muley-Abder-Rahman* te doen overgaan. Deze was juist het tegenovergestelde van zijn voorganger en verwierf zich al spoedig een grooten naam, inzonderheid door zijne humaniteit. En dit was niet alleen het geval ten aanzien van zijn bijzonder leven, maar ook in zijne hoedanigheid als Vorst. Vooral wist hij den juisten middenweg te kiezen, om de verschillende tegenstrijdige elementen, waarmede hij in het binnenland had te kampen, langzamerhand te neutraliseren en zich boven de partijen te verheffen. In de laatste jaren van zijn bestuur betreurde hij het steeds, dat hij reeds te ver in jaren gevorderd was, om enkele volksstammen, die hem, tengevolge hunner vijandige gezindheid, allerlei zwarigheden in den weg legden, goedschiks of met geweld aan zijn gezag te onderwerpen, terwijl hij tevens genoegzaam deed blijken, dat hij de gebreken en leemten van zijn gouvernement duidelijk inzag en dat het hem te doen was, om die zooveel mogelijk te doen ophouden. De overledene heeft 17 zoons gehad, waarvan de oudste, *Sidi Mohammed*, geboren in 1803, hem is opgevolgd. Naar het zich laat aanzien, zal ook deze met geene geringe zwarigheden hebben te worstelen, daar een aantal gouverneurs der verschillende Marokkaansche landschappen, zoowel als de voornaamste westelijke stammen hem zeer vijandig zijn. Naar al hetgeen er van hem gezegd wordt, bezit hij evenwel de noodige energie, om met kracht en waardigheid daartegen op te treden.
Wij deelen nog de volgende Telegrafische berigten mede:
Parijs, 15 Sept. De *Moniteur* deelt een adres mede geteekend door 15 717 inwoners der provincie Bergamo, waarin de hoop wordt geuit dat het definitieve vredes tractaat weldra leniging brenge in het lijden, waarmede Venetie wordt bedreigd, aan het nieuw gevestigd koningrijk natuurlijke verdedigingsmiddelen verzekere en in de italiaansche konfederatie de vrije instellingen van Sardinie ongeschonden late.
Tweede Dépêche
De *Constitutionnel* meldt dat voor het fransche leger in Italie een nieuwe indeeling is vastgesteld. De kommandementen der genie zullen gevestigd zijn te Genua, Milaan, Pavia, Alessandria, Turijn, Vercelli, Castiglione St. Jean, Maurienne en Novara. De infanterie zal gekantonneerd zijn te Milaan, Bergamo, Lodi, Cremona en Pavia, in de omstreken van Piacenza, en in die van Cremona en Cazalinagione; de kavalerie; te Novi en Milaan: artillerie: te Novara en Alessandria.
Uit Konstantinopel zijn berigten ontvangen tot den 7. De Sultan is Zaturdag bijna verongelukt, doordien eene Engelsche stoomboot twee malen tegen zijne kaik is aangevaren. De sultan is met moeite gered. De kapitein der stoomboot, een Jonier, is in hechtenis genomen en sir *Henry Bulwer* heeft een streng onderzoek toegezegd. — Den gouverneur van Kandia is ontslag verleend.
In Servie wordt het woeliger, de Skuptschina is bijeengeroepen. De artikelen van den *Inv Russe* brengen de Grieksche en Slavonische bevolkingen in beweging. De heer *Lobanoff*, deswegens door den grootvizier opheldering gevraagd zijnde, heeft geantwoord, dat het blad gewaarschuwd is. — De overwinning door de Russen in Cirkassie behaald is van beslissenden aard, de geheele artillerie van *Schamijl* is genomen. 300 gezinnen zijn naar Konstantinopel gevlugt. Sir *Bulwer* heeft het Circassisch protest, door 250 hoofden geteekend, naar Londen gezonden.
Turijn. 14 Sept. De deputatien der nationale vergaderingen van Parma en Modena zullen morgen alhier aankomen. De eerstgenoemde deputatie is zamengesteld uit den markies *Mischi*, graaf *Sanvitale*, den heer *Verdi* professor *Fieruzzi* en den markies *Delsi*: terwijl de laatstgenoemde bestaat uit de advokaten *Duratori* en *Brizolari*, graaf *Ancini*, de professoren *Zini* en *Selmi*, benevens dokter *Sacerdoti*. Bij de aankomst der deputatien zal de nationale garde onder de wapenen staan.
De ingezetenen van Turijn hebben het hoofd van het gemeentebestuur een adres aangeboden, waarin zij de meening te kennen geven, dat de pligt der dankbaarheid van Italie jegens Frankrijk eischt, dat dit gevoel blijke uit een te Parijs op te rigten gedenkteeken. Zij verzoeken daarom, dat hij het initiatief neme voor de vervulling van dezen algemeenen wensch, en mitsdien eene kommissie in het leven roepe, bestaande uit de hoofden der gemeentebesturen van de verschillende deelen des Rijks, als 's volks natuurlijke vertegenwoordigers.
Londen, 15 Sept. De *Times* meldt, dat verscheidene stoomfregatten en zeilkorvetten en duizend marinesoldaten naar China gezonden worden. Het blad verlangt dat men eene talrijke troepenmassa van inboorlingen uit Indie er heen zende.
De heer *Azeglio* is naar Turijn vertrokken. Hij zal tegen het einde dezer maand terugkeeren.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

Waterhoogte. Arnhem, 14 Sept. 0 95 El; † AP. 7.90 Gev. 4 d.
De **Rijnhoogte** te Keulen den 14 Sept. 5 voet 6 duim; 5 voet 6 duim Rijnlandsch.

De vierde algemeene volkstelling zal, naar men verwacht dit jaar op zaturdag 31 Dec. door het geheele rijk worden gehouden.
— Het Prov. Geregtshof van Overijssel heeft uitspraak gedaan in zake de 16 beschuldigden uit Nieuw-Leusden, die verleden week hebben teregt gestaan wegens rebellie gepleegd jegens rijksveldwachters, en 14 der beschuldigden, wegens het hun ten laste gelegde feit, veroordeeld tot drie maanden gevangenisstraf zijnde het minimum bij het artikel vermeld bepaald. De twee overige zijn vrijgesproken, uithoofde het feit ten hunnen opzigte niet wettig is bewezen.
— Door de plaatselijke commissie van geneeskundig toevoorzigt te Zierikzee zijn de ingezetenen aldaar gewaarschuwd voor het gebruik van potten en pannen met een zoogenaamd glazuur overtrogen, tot het bereiden van spijzen.
— Men verneemt dat weldra zal worden overgegaan tot het aanbesteden van het maken van een dijk in den Dollard, het graven van een uitwateringskanaal naar Termunten en het leggen van een sluis aldaar, ter uitvoering van het plan tot inpoldering van een gedeelte van den Dollard.
— Bij besluit van 15 September 1859 No. 54. heeft Zijne Majesteit goedgevonden, tot voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, gedurende de zitting van 1859—1860, te benoemen den heer mr. *J. A. Philipse*, lid dier Kamer
— Uit Winschoten schrijft men, dat daar in de afgeloopen week het door de centrale commissie ontworpen adres nopens den Noorder-spoorweg aan de kiezers te teekening is aangeboden. Hoe algemeen die onderteekening was, kan hieruit blijken, dat, terwijl het aantal stemgeregtigden in die gemeente 261 bedroeg, waarvan reeds eenigen overleden of afwezig waren of om andere redenen niet hebben kunnen teekenen, het adres is verzonden van 230 handteekeningen van kiezers voorzien.
— In Leeuwarden blijft het aantal sterfgevallen nog altijd buitengewoon groot en staat volstrekt in geen verhouding met dat der geboorten. Van den 6den tot den 12den dezer zijn aldaar niet minder dan 66 overleden en slechts 11 geboren.
— Men verzekert, dat de regering in de aanstaande zitting van de kamers, slechts één ontwerp nopens de spoorwegen zal indienen, waarbij de twee concessien, voor zoo veel noodig, zullen worden goedgekeurd en bekrachtigd. Men meent dat daardoor de afdoening der zaak bevorderd zal worden.
— Sedert geruimen tijd ziet men op den IJssel visschers hunne netten uitwerpen en aan de grootere soorten visch, welke zij vangen, veelal terstond de vrijheid terug geven. De kleine visschen echter worden van de schubben beroofd en daarna weer over boord geworpen. Naar men verneemt, is dit eene nieuwe tak van industrie, die nog al productief moet zijn, daar deze kleine schubben later te voorschijn komen als parapluie- en rottingknoppen, bandvatsels en verdere voorwerpen van verschillenden aard, die oppervlakkig van parelmoer niet kunnen worden onderscheiden
Harlingen, 12 Sept. Wat de ziekten betreft, kunnen we hier nog niet veel vooruitgang bespeuren. In sommige buurten zijn er huis aan huis patienten en het valt velen moeijelijk, bij ziekte hunner dienstboden, in de vermeerderde behoefte aan dienstdoend personeel te voorzien, zoodat ook vele mannen proefondervindelijk huishoudelijkheid leeren, door den drang der omstandigheden daartoe gedreven.
Batavia, 25 Julij. Aan de rapporten van den gouvernements-commissaris over de Zuid- en Oosterafdeeling van Borneo, nopens den stand van zaken aldaar, loopende tot 6 dezer, wordt het volgende ontleend:
Op den 11den Junij trok de commissaris met vijf compagnien van het 9de bataillon infanterie, detachementen artillerie en sappeurs en eene landingsdivisie van Z. M. stoomschepen *Ardjoeno*, *Montrado* en *Celebes*, sterk 110 man, onder bevel van den luitenant ter zee 2de klasse *van Alphen*, benevens de ambulance, naar Martapoera.
Slechts bij Soengiraja werd op den 17den tegenstand ondervonden; een duizendtal gewapende Moeningers en Dajakspare had zich daar genesteld, om de troepen te overvallen.
Met eene onverwachte beweging links uit de flank, liet de kapitein *van Oijen* er op instormen en dreef den vijand op de vlugt, na hem een verlies van een dertigtal dooden en nog meer geblesseerden te hebben berokkend.
Als zich daarbij bijzonder te hebben onderscheiden, worden genoemd: de luitenants *Scheepers* van de sappeurs, *Verstege* en *Magnin* van de infanterie, en *Sluijterman van Loo* van de marine.
De verdediging van Pengaron is een roemvol feit geweest.
Sedert 29 April was men daar bij herhaling aangevallen en geheel van de gemeenschap met de hoofdplaats afgesloten.
Met een veertigtal soldaten en een personeel van kettinggangers en een 200tal pandelingen, in eene gedurende den opstand opgerigte palissadering opgesloten, was er eene waardige en moedige houding van het dirigerend personeel noodig, om tegen de aanvallen van buiten en de zamenspanningen van binnen bestand te zijn.
Den 26sten Junij werd een detachement van 50 infanteristen, onder bevel van den kapitein *Schiff*, gezonden naar Tjempaka, waar zamenscholingen plaats hadden. Men vond daar eene magt van 1000 à 1500 opstandelingen, die met een verlies van een vijftigtal dooden en gekwetsten werden uiteen gejaagd.
Den 28sten keerde de commissaris naar Martapoera terug en op dien dag en den volgenden bleef het te Martapoera rustig.
Maar op den 30sten werd het bivouac in den kraton door een duizendtal muitelingen aangevallen, juist op het oogenblik, dat met uitzondering van de wacht, de gansche magt op de aloen-aloen werd geëxerceerd. Zij waren ongemerkt in het digt begroeid terrein achter de kraton zamengetrokken, hadden twee schildwachten overvallen, de achterpoort opengebroken en waren voor een gedeelte door die poort tot in het bivouac gedrongen. Spoedig snelden de troepen binnen, grepen de muitelingen aan, waarvan sommigen, al dansende, tegen de geweren inliepen, en een goed infanterie-vuur, ondersteund door een paar kartetschoten uit een houwitzer, dreef hen naar buiten. Een ...tal lijken lieten zij in den kraton achter, terwijl vele lijken en gekwetsten werden medegevoerd
Onder de gesneuvelden waren de hadji's *Boejasin* en *Boechaier*, die onder de leiders van den opstand een voorname rol hebben gespeeld.
Van onze zijde zijn gesneuveld twee Europeanen en een Inlander, en gekwetst twee Europeanen en vijf Inlanders. Ook de auditeur-militair mr. *van der Hout* heeft bij dien aanval een oogenblik in eene bagchelijke positie verkeerd
Per telegraaf zijn alsnog de volgende tijdingen ontvangen van Bandjermasin, loopende tot den 16den Julij:
Sedert de laatste berigten nopens den staat van zaken in de Zuid- en Ooster-afdeeling van Borneo heeft geene ontmoeting met de opstandelingen meer plaats gehad, ... is het grootste gedeelte van hen uit elkander gegaan; echter verneemt men, dat zich tusschen Tabanio en Banjoeirang nog eenige opstandelingen ophouden.
Sedert 14 dagen leden de troepen veel door aanhoudende regens en dikken mist en nam het aantal zieken toe, welke ziekten echter niet van ernstigen aard zijn.
Bij gunstige weersgesteldheid is men voornemens Tabanio te bezetten en de Tanah Laut te zuiveren.
Te Pengaron was men den 13den Julij begonnen met het werk in de kolenmijnen te hervatten en geregeld door te zetten.
De sultan van Bandjermasin embarkeerde den 16den Julij aan boord van Z. M. stoomschip *Ardjoeno*, vergezeld, behalve van de Ratoe, van 9 leden zijner familie 22 bijvrouwen en 17 volgelingen en bedienden
— Partikuliere berigten melden, dat *Aroe Polakka*, na den mislukten toeleg om zich van den troon van Boni meester te maken, gevlugt en te Makassar aangekomen is slechts van 50 volgelingen vergezeld, en dat de Boniërs de Noorderdistrikten hebben aangevallen zijnde de kommandant der expeditionnaire troepen, kolonel *Waleson*, met versterking van Maskassar daarheen getrokken. Daardoor is natuurlijk de sterkte der dienstdoende troepen te Makassar zeer gering, aangezien de te Badjoa uitgebroken ziekte slechts zeer traag afneemt, zelfs bij die troepen, die naar Java zijn teruggezonden, onder anderen bij het 10de bataillon infanterie te Batavia, dat reeds meer dan 200 zijner beste manschappen aan die ziekte heeft verloren, benevens verscheidene officieren, waaronder de beide eenige zonen van kolonel *von Dentsch*.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

De *Patrie*, die dezer dagen berigtte dat duitsche soldaten voor het pauselijk leger worden aangeworven, bevat heden tot staving daarvan eene circulaire van het bestuur van Venetie, waarbij bepaald wordt dat de rekruten, door den nuntius van den Heiligen Stoel aangeworven, over Triëst naar de plaats hunner bestemming moeten worden opgezonden
— Een Belgisch blad zegt, dat de Westmagten thans in China zeker vasten voet zullen nemen; en zoekt men voor de Italiaansche hertogen nog hertogdommen, men moest hun die daar in 't verre Oosten geven waar hunne regeringswijze meer van pas kan zijn!
— Men zegt, dat de regering op den verkoop der goederen aan de familie *Orleans* zal terugkomen en daar de fondsen door die verkoop opgeleverd reeds eene bestemming erlangd hebben, een afzonderlijken kredietpost wil openen om die familie de waarde harer goederen in geld terug te geven.

ENGELAND.

De *Times* deelt de bijzonderheden aangaande het ongeluk op den *Great Eastern* voorgevallen mede in eene beschrijving, welke vier kolommen beslaat en dus te uitvoerig is voor letterlijke overname.
De oorzaak van het springen van den ketel was gelegen in het aangenomen stelsel (niettegenstaande de menigvuldige noodlottige gevolgen) om koud water van boven in de machine te pompen, zoodat er geene hitte veroorzaakt werd in de kajuiten en dat gedeelte van het schip waardoor de pijp liep. De amerikaansche stoombooten tusschen Liverpool en New-York hadden reeds geruimen tijd deze wijze van water-toevoer afgeschaft, daar in de

meeste gevallen het springen van den ketel het gevolg daarvan was, en zelfs weigerden de vervaardigers der schroefmachines in het achterste gedeelte van het schip om ze op denzelfden voet als die in het voorste gedeelte in te rigten. Nogtans bleef men bij het eerst aangenomen denkbeeld.

De *Great Eastern* was op de hoogte van Hastings gekomen, toen het gezelschap, dat uit ongeveer een honderdtal personen bestond, waaronder zeer aanzienlijken zich vóór het opbrengen van het dessert grootendeels op het dek begaf, ten einde de kust in oogenschouw te nemen Verscheidene zeereizigers wenschten den heer *Campbell* geluk met de boven verwachting geslaagde proeve der eerste vaart, toen bijna op hetzelfde oogenblik de ontplofling voorviel. De damp belette gedurende eenige oogenblikken den aard van het ongeluk te kennen, totdat een regen van voorwerpen uit de kajuit, als spiegelstukken, zijden gordijnen enz. enz, benevens stukken ijzer en splinters van hout, allen twijfel wegnam. De gedachte aan het gevaar waarin de stokers verkeerden, nam spoedig de overhand, doch men stelde zich gerust bij het zien opkomen van twee hunner, die schijnbaar onverlet op het dek verschenen, ofschoon met eene vreemde uitdrukking van verstomming in de oogen, en een witheid en zachtheid van vel vertoonende die onbegrijpelijk waren. Zij schenen niet slechts geen pijn te ondervinden, hoewel bij een hunner de stoom gaten in de beenen gebrand had, maar verklaarden dat hun niets deerde en dat men de anderen te hulp komen moest. Deze ongelukkigen stierven echter bijna dadelijk. Hun vel was gekookt geworden door den damp en had alzoo dat blanke en zachte voorkomen verkregen. Een derde man werd ondersteund in het optreden, doch toen men zijne armen aangreep, liet het vel los en trok men het, even als twee lange handschoenen van zijne armen, en wel zonder dat hij eenige pijn gevoelde. Een vierde deed zich voor met het schedelvel in strooken over zijn aangezigt hangende. Bij deze bepaalt zich gelukkig het getal van hen die op het oogenblik het leven er bij hebben gelaten en eenige gewonden schijnen te herstellen. De manschappen die het digst bij de pijp stonden bleven ongedeerd. Ook is het opmerkelijk, dat terwijl in de overdreven prachtige kajuit bijna alles aan gruis werd geslagen, twee groote spiegels onbeschadigd bleven, hoewel het zilver der lijsten gesmolten was, Wat overigens het schip betreft, wordt beweerd dat het grootste linieschip zulk een schok niet had kunnen weêrstaan en stellig zou gezonken zijn. Na het ongeval zette de *Great Eastern* zijnen togt naar Portland voort, na in het Kanaal de ontegenzeggelijkste bewijzen gegeven te hebben van de voordeelen die het schip bezit. Gedurende een hevigen stormwind, die de zee opjoeg, andere schepen heên en weder slingerde en twee stoombooten, welke van Dover uitgeloopen waren om het monsterschip te vergezellen, dwong terug te keeren, bemerkten de aanwezigen op den *Great Eastern* geen beweging en begaven zich naar den steven, om door het trekken van een lijn met den gezigteinder de deinzing die de kiel ondervond te bepalen, en bevond men dat die slechts een voet beliep over de geheele lengte van het schip. De schuimende golven, welke de schepen in het Kanaal in de hoogte wierpen als kurken, kabbelden langs de zijden van den statig voortgaanden *Great Eastern*. De magt der zee was bedwongen door den arbeid van menschenhanden. De tegenstand dien het schip aan zee en winden (de laatste liep vlak tegen) bood, was twaalf honderd ton. Hoe groot de voldoening zou geweest zijn, wanneer het gemelde ongeluk niet ware gebeurd, is ligtelijk na te gaan. Intusschen verheugt men zich in de omstandigheid, dat het aan boord zijnde reisgezelschap de kajuit verlaten had toen de ontplofling voorviel. Deze verplaatsing had het te danken aan de opkomende gedachte bij den markies *van Stafford* en anderen, om de engelsche kust bij Hastings op te nemen.

— In eenen brief uit Boston leest men het volgende:

„Er heerscht thans door het geheele land eene sterke opgewektheid voor eene strenge en naauwgezette Sabbathsviering, en wel voornamelijk in de groote steden. In New-York zijn de drankwinkels, op eenige enkelen na, op den Sabathdag gesloten, men is er eene maand geleden mede begonnen, en houdt er mede vol. Die van Philadelphia, hebben opgehouden hunne wagens op de paardenspoorwegen op de Zondagen te laten loopen, en tevens voorgesteld, de eigenaars van Stoombooten op de Delaware en Schuijlkill te dwingen, hunne booten op dien dag stil te laten liggen, De inwoners van St. Louis hebben bij eene groote meerderheid van stemmen besloten op Zondag geen drank te verkoopen. Eenige spoorweglijnen worden op den dag des Heeren niet bereden. Hetzelfde gevoelen heerscht ook te Baltimore

DUITSCHLAND.

Een landman van Totesd heeft bij het omspitten van zijn akker een gouden ketting gevonden, die ruim twee pond weegt, uit den tijd der Romeinen. Het kabinet van oudheden te Weenen heeft er f 2000 voor gegeven.

— Uit al de oorden der Oostenrijksche monarchie bekomt men de gunstige berigten nopens de opbrengst van den oogst. Inzonderheid in Hongarije, de korenschuur van den staat, is de graanoogst allezins overvloedig, zoo zelfs, dat men in sommige plaatsen, ter zake van den geringen prijs, het der moeite niet waardig acht de schoven te huis te halen en uit te dorschen. Het kan zijn, dat daarbij overdrijving plaats heeft, maar dat de overvloed belangrijk is, schijnt buiten twijfel.

ASSEN, 17 Sept.

TELEGRAFISCHE BERIGTEN.

Amsterdam. Vrijdag, 16 Sept. Op de beurs van heden was de slotkoers der **effecten** als volgt: *Nederl.* $2\frac{1}{2}$ pCt. $64\frac{13}{16}$ percent. dito 4 pCt. $98\frac{3}{4}$ percent. — *Rusland* bij Hope en Comp. 1798 en 1815 5 pCt. $104\frac{1}{2}$ percent. — *Oostenrijk* Nieuwe Metallieken 5 pCt. $74\frac{1}{8}$.

Granen en Zaden.

Koolzaad lager; op April f363. — Raapolie onveranderd; op zes weken f $35\frac{1}{4}$ — Gedroogde Rogge bij partij f 2 lager. — Graanmarkt overigens onveranderd.

Zwolle, 16 Sept.

Tarwe.		***Haver.***	f 0 00 a - 0-00
Nieuwe	f 8.50 à f 8.00	***Erwten*** groene	. f 0.00
Jarige	f 9.00 a f 8 50	***Paardeboonen***	f 0 00 0 00
J. Ruwarige	f 10.37⁵ á f 0.00	***Duiveb.***	f 0 00 a f 0 00
Rogge n..	f 7-50 à f 7 00	***Aardappelen.***	
J. id.	f 7.30 a f 7.00		f 2 50 a f 1.40
Boekweit n.	f 6 40 a f 6 00	***Boter*** per pd.	f 1.10 à f 1 00
id. j.	f 5.80 a f 5 40	„ per ⅛ vat	f 23.00 a f 00.00
Gerst n.	f 5-40 a - 0-00		

Volgens berigten uit Batavia is de 1e luitenant *H. G Magnin* van het 5e bataillon infanterie bij het 9e overgeplaatst.

— Op de jaarmarkt, den 13 dezer te Rolde gehouden, waren aangebragt 732 ruinen, 847 merrien, 892 veulens, 1113 koeijen, 94 kalveren, 49 Friesche- en 4016 Drentsche schapen en 1353 varkens De ruinen golden van f 22—„ tot f 221—„, de merrien van f 30—„ tot f 443—„, de veulens van f 40—„ tot f 132—„, de koeijen van f 25—„ tot f 211—„, de kalveren van f 15—„ tot f 50—„, de Friesche schapen van f 7—„ tot f 12—„, de Drentsche van f 2—50 tot f 7—„ en de varkens van f 7—„ tot f 43—„.

— Uit Coevorden verneemt men nader, omtrent den aldaar in de omstreken aanwezigen voorraad honig, dat twee boeren te Emmen te zamen 12.500 pond, een boer te Dalerveen 5000 pd, een ander te Dalen 4000 pd. en drie boeren te Valthe 40 ton hebben gewonnen. Te Nieuw- en Oud-Schoonebeek is ongeveer 80,000 pd. verzameld.

* **Makkinga**, 15 Sept. In de heden gehouden vergadering van den raad de er gemeente is, zooals te verwachten was, de heer *B. Prakken* van Oosterwolde als wethouder herkozen. Tot teleurstelling van vele weldenkende burgers echter, heeft ZEd. voor die eervolle betrekking bedankt, en zal men dus genoopt zijn een anderen wethouder te kiezen.

Het is te bejammeren, dat men ook in dezen wederom den put wil dempen, als het kalf reeds verdronken is.

* **Nieuw-Buinen**, 15 Sept. Heden voormiddag leed deze plaats een smartelijk verlies

Een onzer geachtste, ondernemendste ingezetenen, *Jan Wolthuis*, lid van den Raad der gemeente Borger, tevens bakker, had voor korten tijd bij zijn huis een' nieuwen korenmolen gebouwd, waarin later ook papier zou gemaakt worden. Een zak met koren willende dragen, had hij 't ongeluk hiermede van de tweede zoldering op den beganen grond te vallen. Geneeskundige hulp was onnoodig; de ongelukkige bleef op de plaats dood.

Zijne echtgenoot en kinderen treuren teregt om dit onverwacht verlies.

* **Uffelte**, 14 Sept. Een achtingswaardig ingezeten alhier, genaamd K. J., bragt heden middag een voer mest naar den esch. Op zijn' akker komende, zakte hij plotseling neer. De menschen, die in de nabijheid waren, kwamen ijlings toeschieten en vonden hem in een bewusteloozen toestand. Men bragt hem spoedig naar huis en riep onverwijld geneeskundige hulp in, doch niettegenstaande alle aangewende pogingen, is hij weinig tijds daarna een lijk. De overledene laat een kind na, dat op zesjarigen ouderdom reeds ouderloos is.

* **Meppel**, 16 Sept. De gemeentelijke begrooting voor den jare 1860 door het dagelijksch bestuur den raad aangeboden, bedraagt in inkomsten en uitgaven f $35006.21\frac{1}{2}$, Het hoofdstuk onderwijs is daarbij uitgetrokken op f 8504, en het armwezen, dat bij het verleenen van subsidien was opgevoerd tot f 8000, f 10000 of 12000, kan nu bestreden worden met f 4430, althans dat hoofdstuk is tot die som gebragt..

KERK- EN SCHOOLNIEUWS.

Te Westerbork is beroepen bij de Christelijke afgescheidene gemeente de Candidaat *J, P. Lauckart,* hulpprediker te Groningen.

INGEZONDEN STUKKEN.

Een straat- of kunstweg van Dieverbrug naar Vledder ! !

Er is reeds meer dan een jaar over verloopen, sints de Macadam-weg van Steenwijk naar Vledder voltooid is, druk bereden wordt en goede renten afwerpt, en nog blijft hij altijd op eene verlenging door Vledder heen naar Dieverbrug, in verbinding met den rijksstraatweg, wachten; men hoort er ten minste hier niet van spreken, dat men te Diever er aan denkt, om concessie daartoe aan te vragen en om een subsidie uit de provinciale fondsen bij de Staten aan te kloppen; het schijnt wel; dat men daar volstrekt niet genegen is, om zich aan dezen weg aan te sluiten en mede de voordeelen deelachtig te worden; die dezelve oplevert.

Vreemd, dat Diever niet beter zijn belang begrijpt, 't moet nu toch ook meê betalen tot het bekostigen van anderewegen in de provincie, en zou evenmin bij de Staten een gesloten oor vinden voor zijn verzoek om eene geldelijke ondersteuning als Vledder dat gevonden heeft. Waarom wordt het niet eens wakker op dat punt? was het op die wijze eens met Vledder verbonden, hoeveel korter zou voor zijne ingezetenen de reis naar de marktplaats Steenwijk zijn? hoeveel digter kwamen zij dan ook bij het Friesche dorp Noordwolde, van waar, naar men zegt en hoopt, met der tijd toch ook wel een kunstweg naar Vledder zal worden gelegd? hoeveel voordeel ook zouden de logementhouders en kooplui te Diever genieten van de van Assen naar Steenwijk doortrekkende reizigers, die nu den omweg over Havelte moeten maken, als zij niet bijzonder gaarne door dik en zwaar zand willen rijden. Kortom, wij zouden het zeer wenschelijk achten, als men te Diever eens ernstig ging overleggen, of het geene zaak was, hoe eer zoo beter het plan tot het begrinden of bestraten van den weg van Dieverbrug tot aan Vledder te beramen en wakker de handen aan het werk te slaan; om dat plan ten uitvoer te brengen.

Wat antwoordt Diever hierop?

Vledder, Sept. 1859.

Advertentien.

Een ***JAGTHOND*** van het vrouwelijk geslacht, vrij groot, met langen staart, bruinen kop en groote bruine vlek op den rug, is te Noordwolde **VERMIST**; die dezelve terugbezorgt of inlichting daarover aan J. DAS aldaar kan geven, zal goed beloond worden.

Bij VAN GORCUM en Comp. te Assen en verder alom is te bekomen: ***HANDLEIDING voor het berekenen en taxeren van den turf tot tonnemaat***, met naauwkeurig bewerkte en voor het gebruik eenvoudige tabellen, ten dienste van Verveeners, Schippers, Fabrikanten en Turfhandelaars, door P. en L. POLAK Prijs f 1—20.

DRENTSCHE Kanaal-Maatschappij.

Houders van Blance Aandeelen worden bij deze uitgenoodigd ter bijwoning der ***ALGEMEENE VERGADERING*** van ***DEELHEBBERS***, welke zal gehouden worden den 30sten September 1859, des voormiddags ten 11 ure, in het HEEREN-LOGEMENT te Meppel.

Behalve de onderwerpen, voorgeschreven in de Artikelen 12, 19 en 25 der Statuten, zullen in deze Vergadering aan de orde zijn Voorstellen van het Bestuur, waarvan inzage kan worden genomen bij ieder der Commissarissen, den Directeur te Hoogeveen, en ten kantore van den Thesaurier, den heer J. KALFF te Amsterdam, Keizersgracht bij de Wolvenstraat, KK 326. — Er zijn nog eenige n i e u w e A a n d e e l e n in de Maatschappij aan laatstgenoemd adres te bekomen.

Amsterdam, Hoogeveen, } 12 Sept. 1859.

J. HEEMSKERK Az., Pres. Comm.
H. L VAN DER LELIJ, Direct.

De Notaris Mr. H. J. CARSTEN te Hoogeveen zal, ten verzoeke van J. VELDHUIZEN, schipper te Sneek, ten huize van den logementhouder VAN TRAPPEN te Hoogeveen, op Dingsdag den 20 September a.s., des voordemiddags te elf uren, publiek verkoopen:

Eene aanzienlijke partij **1, 1½, 2, 2½** en **3** duims

EIKEN en VUREN

PLANKEN EN SCHALEN

enz., op den dag der verkooping te bezien.

De Verteller, enz.

Het Nut der Mollen verdedigd.

Onder alle dieren, die hunne jongen zogen, is de mol het eenige, dat zijn voedsel alleen in donkere gangen onder de aarde zoekt. „En aan een dezer lastige dieren hebben wij reeds te veel," zal menig landbouwer zeggen, als hij aan zijne met molshoopen overdekte akkers en weilanden denkt, en opmerkt hoe de gewassen boven den grond afsterven, wanneer dit boosaardige dier onder aan de wortels weidt.

Welnu, wij willen eens gerigt houden over dezen misdadiger. Waarheid is het en niet te loochenen, dat hij door zijne onderaardsche gangen heen en weder den grond doorwoelt en eenigzins deszelfs vastheid beneemt. Waarheid is het tevens, dat door de opgeworpene aardhoopen veel vruchtbaar land bedekt en de daaronder liggende jonge planten in hunnen wasdom belemmerd, ja verstikt kunnen worden. Maar tot wegneming daarvan zijn wel geschikte werktuigen te vinden. Doch wie heeft het gezien dat de mollen de wortelen afvreten? Wie kan dat bewijzen? Nu ja, men zegt: Waar de wortelen afgeknaagd worden en de planten sterven, zal men ook mollen vinden; en waar geene mollen zijn, geschiedt zulks ook niet. Dus, dat is het werk der mollen. — Die dat zegt, is misschien dezelfde die eens beweerde: Wanneer in het voorjaar de vorschen vroegtijdig kwaken, bot het groen der boomen op zijnen tijd uit. Wanneer echter de vorschen lang stilzwijgen, wil ook het jonge loof niet komen. Derhalve kwaken de vorschen het loof te voorschijn! — Merk hieruit op hoe men zich vergissen kan!

Maar nu treedt er een advocaat op voor den mol, een ervaren landbouwkundige en natuurbeschouwer, die zegt aldus: Niet de mol vreet de wortelen af, maar de maden die in den grond zijn, waaruit later de meikevers en andere insecten voortkomen. De mol echter aast op deze

Schoonoord en elders.

Ten verzoeke van de h.h. W. LANGEVELD te Schoonoord, gem. Sleen, en cs., zal de Notaris Mr. J. T KIJMMELL te Westerbork, op Dingsdag den 27 dezer. des voormiddags ten 10 ure, ten huize van T. KEMFER te Schoonoord, publiek verkoopen:

I. Het ***HINGSTEVEEN*** onder Beilen, groot p. m 2½ bunder.

II. Een plaatsje deels gecultiveerd ***LAND***, deels uitmuntend best ***TURFVEEN***, geschikt voor lange en korte turf, die dadelijk *afgeveend* en *afgevaren* kan worden, gelegen op Schoonoord voornoemd, op het vooreinde aan den Sleenerweg en op het achtereinde aan de dwarswijke van de Maatschappij.

Op dit perceel staan: een goed betimmerde ***BEHUIZING*** en 4 flinke ***KEETEN*** die mede verkocht worden

III 2½ bunder dito ***TURFVEEN***, om af te veenen, bezijden het genoemde plaatsje gelegen aan het Oranjekanaal.

IV. ½ bunder ***TURFVEEN*** en ***ONDERGROND*** daarnaast, aan het Maatschappijveen grenzende.

V. 1.27.30 ***TURFVEEN***, om af te veenen, en 3.80.32 ***TURFVEEN*** en ***ONDERGROND***, in het Maatschappijveen onder Odoorn, aan elkander gelegen, alles besneden en geschikt, om dadelijk te worden afgeveend.

VI Eene ***VEENPLAATS*** in het Odoorner Veen, groot 10.56.00, zijnde plaats no. 11 in blok C.

Alle opgemelde Veenen en Gronden zijn gelegen onmiddelijk aan het Oranjekanaal.

De termijnen van betaling worden *bijzonder gemakkelijk* gesteld.

De aanvaarding is dadelijk en Nov. 1859

Westerbork den 15 Sept. 1859

Notaris: Mr. J. T. KIJMMELL.

Aardappels.

De Notaris TADEMA zal op aanst. Dingsdag 20 September, 's namiddags te 3 uur, in het Comp. logement bij DIJKSTRA te Appelscha, verkoopen:

Ongeveer 25 perceelen ***AARDAPPELS*** in het land van den heer P. IJ. REITSMA te Appelscha, tusschen de nieuwe vaart en de Toagwijk.

BIJENVERKOOP.

Op Woensdag den 21 September 1859, 's morgens te 10 uur, ten sterfhuize van JAN JACOBS VAN DER VEEN te Bonnerveen, gemeente Gieten,

publieke verkoop

van pl. m. 160 stuks korven ***VETTE-*** en ***KOST-BIJEN***, met alle tot eene bijenhouderij behoorende ***GEREEDSCHAPPEN***, als PLANKEN, KORVEN, LADDERS enz. enz.

Notaris: Mr. C. E. KNIPHORST.

AANBESTEDING.

De COMMISSIE van Administratie over het huis van Arrest en Justitie te Assen, zal op Maandag den 19e September 1859, des morgens om twaalf uur, in het genoemd huis

aanbesteden:

DE VOEDING EN DE VERZORGING DER GEVANGENEN

over het jaar 1860, overeenkomstig de voorwaarden daarvan voorhanden en ter lezing liggende bij de Wed. J OOSTERGETEL te Assen, bestaande in:

rogge-, tarwe- en wittebrood, aardappelen, vleesch, rundvet, boter, gort, rijst, gele en groene erwten, groenten, zout, peper, azijn, olie, kaarsen, zeep, koffij, cichorei, melk, ligstroo, korte en lange turf.

Informatien te bekomen bij den Secretaris der Commissie Mr. HK. VOS en aan genoemd gesticht.

De Commissie voornoemd:
J. H. WESTRA, V. President.
H. VOS, Secretaris.

PERSISCH

INSECTENPOEDER.

Dit zaad eener bloem uit het Ararat-Gebergte doodt oogenblikkelijk weegluizen, vlooijen, motten bladluizen, mieren en alle ander ongedierte. Men strooit het in de reten der vloeren, aan de wanden, in bedsteden, kisten, kasten, kleederen, bontwerk, op de honden, koeijen, vogels en andere dieren. Wollen goederen en bontwerk kan men daardoor tegen mot bewaren en die, waarin ze reeds is, spoedig daarvan bevrijden. Bloemen en planten kan men er mede van ongedierte zuiveren. Waar het niet goed te strooijen is, kan men het met een blaaspijp inblazen, men kan het met spiritus aanzetten en als tinctuur opstrijken of ingieten, odk door berooking worden de insecten gedood

Wij verkoopen het in zakjes voor 50 cents.
Amsterdam, VERKOOPHUIS.
Assen, H. P. A VAN GORCUM.
Coevorden, C. J. van der SCHEER.
Dedemsvaart, H. L. v. d. VECHT.
Gorredijk, S. G. ZWART.
Hoogeveen, JAN van der WOLDE Jr.
Meppel, A. JEULEN.
Oldemarkt, C. VAN DER WENDEN.
Steenwijk, K. TIMMERMANS.
en in de bekende Dépôts in de andere steden.

BURGERLIJKE STAND.

ASSEN, 16—17 Sept. Ondertrouwd: B. Jacobs en K Cohen; A. Braakman en M. Fledderus. — Gehuwd geene. — Bevallen: A. ten Have geb Kremer, van z. — Overleden: H. Snijders ml. 7 j 8 m. en 11 d; H. ten Have ml. 2 d.; J Kat vr. 2 j en 3 m; H. van Wijk vr. 6 j. en 8 m.; J. Benning ml. 1 j en 4 m.

EELDE, 1—31 Aug. Geh. Koenraad Lemmen en Zwaantje van Bergen. — Geb. Mina d. van Jan Harms Rutgers en Annechien Veenhuis; Minke d. van Hindrik Arends en Louise Kock; Annechien d. van Eite Ubels en Roelfien Bekkering; Aaltje d. van Roelf Schenkel Hagenouw en Wemeltje Smeenge. — Overl. geene.

WOLVEGA, 8—14 Sept. Geb. Antje d. v. H. Velner en A. D. Damhuis van Steggerda; Fokje d. van J. J. Bosch en J. J. Mortman van Noordwolde; Jantje d. van J. J. Westerbeek en G. Boonstra van Noordwolde; Geesje d. van H. J. Hoekstein en K. J. de Jong van Noordwolde: Christiaan z. van J. C Ensing en H. J. Sloot van Peperga. — Ondert. S. G. de Vries van Steggerda en W. J. van Wijland van Vinkega; J. J. Kerk en J. H. Visser van Munnekeburen; A. F. Elzinga en F P. Fabriek van Oldetrijne. — Geh. Jan Oukes van Noordwolde en Mietje Stoffels van Frederiksoord; W. K Woudsma en K. P. Boezerooij van Wolvega. — Overl. G. T. de Boer vr. 41 j. geh. van Blesdijke; H. Zomerdijk m. 24 j ong. van Wolvega; A. G. v. d. Wal m. 77 j gehuwd van Munnekeburen; H. J. Huisman m. 32 j. ongehuwd van Wolvega; A. H. Diever vr 78 j. weduwe van Boijl; A. H. Bosch m. 42 j. geh. van Boijl.

MARKTBERIGTEN.

Groningen, 16 Sept.

Tarwe, 1858,		70 ℔	*f* 6-80
——	Gml. 1859	72	- 7-20
——	dito	74	- 0-00
——	Old.	70	- 6 60
——	dito	72	- 7-00
Rogge,	N. Inl.	66	- 5-50
	dito	68	5-80
——	dito	70	- 6-10
Haver,	dikke	40	- 3-20
——	dito	42	- 3-40
——	Voer	36	- 2-90
——	dito	40	- 3-30
——	Zwarte	36	- 2-55
——	dito	38	- 2-85

Gerst,	N. Winter	54 ℔	*f* 4-70
——	dito	56	- 5-10
——	Zomer	56	- 0-00
——	Knobbe	58	- 5-10
Boekweit,	Zand	62	- 4-85
——	dito	64	- 5-25
——	N. Zwarte	64	- 5-05
——	Veen	64	- 4-85

Paardeboonen N.	*f* 5-75 a 6-60
Groene Erwt.	- 8-00 a 9-50
Graauwe dito	- 9-00 a 10-00
Koolzaad 1859	9-50 a 10-50
Gort, grove	- 0-00 a 8-25
—— parel	-00-00 a 00-00
Olie, raap p. v.	-32-50 a 00-00
Boter, 1e soort.	-00-00 a 00-00
—— 2e »	-00-00 a 00-00

Oude Tarwe stil, nieuwe prijshoudend. — Rogge en Boekweit genoegzaam in een doen. — Gerst ruim prijshoudend. — Dikke Haver iets lager, Voer en Zwarte in een doen.— Boonen als voren. — Koolzaad bijna niet in omgegaan. — Grove Gort prijshoudend. — Raapolie als voren.

ASSEN, 15 Sept. Rogge f 6.00 tot f 6.50. — Boekweit f —. a f .—. — Aardappelen f 1.50 a f 2.00. — Eijeren 100 stuks f 2.00 f 2.12^5. Stroo f 0.00 a f 0.00.— Boter per Ned. ℔ f 0.82^5 a f 0.85. — Roggebrood de 6 Ned. ℔ f 0,50.

MEPPEL, 15 Sept. Rogge f 6.50 a f 7,00. — Boekweit f 5,60 a f 6.15. — Boter het 1½ Ned. ℔ f 1.50 a f 1.70; per ¼ vat: 1e soort f 42.00 a f 44.00. 2e soort f 36 a f 38.

Honig nieuwe 50 Ned. ℔ f 12,25. — Was 50 Ned. ℔ f 90. — Koehuiden per Ned. ℔ f 0.40. — Pinkenhuiden per Ned. ℔ f 0,44. — Kalfshuiden per Ned. ℔ (met de pooten) f 0.34. Paardenhuiden per stuk f 5 a f 7. — Schapenvachten per stuk f 0,75 a f 1.

WOLVEGA, 14 Sept. Boter f 49.00, aanvoer 118 ¼ en 113 ⅛ tonnen. — Aardappels f 2.40 a f 2.60; aanvoer 40 mud. Rogge f 0.00; aanvoer 0 mud.

HOOGEVEEN, 13 Sept. Rogge: hoogste f 6,87^5, laagste f 6,87^5. Boekweit hoogste f 5,00, laagste f 4,75. — Haver, hoogste f 3,40, laagste f 3,25. Boter per Ned. pd. hoogste f 1.10, laagste f 0.90; per ¼ vat hoogste f 44.00, laagste f 36—. Roggebrood 6 Ned. ℔ — ct

AMSTERDAM, 13 Sept. TARWE tos vorige prijzen verkocht: 132 ℔ jarige bonte Poolsche f 305; 129 ℔ mindere dito f 275 bij partij; 126 ℔ geringe dito f 235; 130 ℔ nieuwe Bovenlandsche f 253. — ROGGE onveranderd; 126, 128 ℔ Pruissische f 185, 190; 117 ℔ Petersb. f 158. — GARST prijshoudend; 102, 103 ℔ Friesche Wintet f 150, 152. — BOEKWEIT in een doen; 118 ℔ Holsteinsche f 166, 121 ℔ Vlaamsche f 169. — KOOLZAAD zonder handel; op het najaar was de stemming flaauw, op het voorjaar prijshoudend; op 9 v. Olie in Sept. £ 55½ bieden, £ 56 laten; Oct. £ 56½ bieden, £ 57 laten; April £ 61 bieden, £ 61½ laten. — LIJNZAAD traag, 107, 108 ℔ Koningsb. f 262½; 108 ℔ Catania f 315. — RAAPOLIE dadelijk onveranderd, op levering niet williger; op 6 weken f 35¼: Vliegend f 34; October f 34, 33¾; Nov. f 34¼: 34. Dec. f 34½; 34¼. Mei f 35¾, 35½. — LIJNOLIE prijshoudend; op 6 weken f 34½ Vliegend f 33¼; 1o. Oct. en Nov. f 33, Dec. f 32¾, 32½; Voorjaar f 32¼. — HENNEPOLIE op zes weken f 37½. Vliegend f 36¼. — RAAPKOEKEN per 1040 stuks f 60 a f 64. — LIJNKOEKEN per 104 stuks f 8½ a f 10½.

SCHIEDAM, 13 Sept. MOUTWIJN f 14¾ per vat contant voor benoodigden besteed. — JENEVER 100 pct. Amst. proef f 18¼ a f 18¾ per vat contant bij partij.

239e Staats-Loterij.

Prijzen van f 100 en daarenboven. — 5e klasse.

10e lijst. No. 12309 f 2000. Nos. 3567 7879, en 16970 elk f 1000. Nos. 1610, 15664 en 19498 elk f 400. No. 2956, 4190, 9550, 11505 en 12780 elk f 200. Nos. 1479, 3687, 15066, 17748, 17941, 18657 en 19468 elk f 100.

11e lijst. No. 14197 f 100,000. Nos. 3186, 5134, 9234, 11460, 13325, 14540 en 19126 elk f 1000. Nos. 5444, 13831, 16821 en 16905 elk f 400. Nos. 2574, 5830 9806 elk f 200. Nos. 756, 3315, 15438 en 17435 elk f 100.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

AMSTERDAM, 1859.

	pCt.	14 Sept.	15 Sept.
Nederl. W.S.	2½	64¾	64¾
—	3	78¼	78¼
—	4	98 13/16	98 13/16
Amort. Synd.	3½		95
Handelm.	4½	126	126⅛
O. I. Leening	4	98⅛	98⅛
Aand. H. Spw.			
—— R. ——	4½	100½	
N. B.	½	164½	
Maats. Weld.			
Rusland,			
Obl Hope	5	104¼	104⅜
Cert. 1831/33	5		87
Dito 1840	4	84⅝	84⅛
— Stieglitz	4	84½	84⅛
— Nieuwe	4		
— 5e Serie	5	93¾	94
— 1855 6e S.	5	100⅞	100⅞
— van Ass.	6	65¼	

	pCt.	14 Sept.	15 Sept.
Polen,			
Aand. fl 500			156
Obl.	4	79 5/16	79⅛
Spanje, Obl.	1½	34⅛	34 1/16
Obligatien	3	45⅜	45⅜
Binnenl.	3	43 7/16	43 7/16
Amortisable		11⅛	11 3/16
Bewijz. Coup.		4⅝	4 11/16
Oostenrijk,			
Oblig. Goll	5		
—— ——	4		
—— Metal.	5	56½	55 7/16
— RenteA.	5	74⅛	74¼
— Nation.	5	60½	59⅝
—— ——	2½	30	29⅝
Belgie, Cert.			
Rothschild	2½	51⅞	
Portug., Obl.	3	44⅝	44⅝
Brazilien	5	99	
Weener aandeelen	4		

14 Sept. De markt was heden, zoo voor binnen- als buitenlandsche fondsen, algemeen williger gestemd; inzonderheid had er eene belangrijke reactie plaats in Oostenrijksche en Spaansche fondsen; van eerstgenoemden was dit vooral een gevalg der hooger afkomende Duitsche koersen.

De verrekeningsdag bragt in Aand. Ned. Handelmaatschappij eenige levendigheid te weeg; men besteedde van ⅛ tot ¾ pct. prolangatie op de volgende reskonter; de kompensatiekoers is vastgesteld a 125¾ pct.

15 Sept. Nationale fondsen waren heden iets minder vast; van buitenlandsche waren Oostenrijksche flauwer, Spaansche daarentegen meer begeerd. Overigens leverde de markt niets bijzonders op.

maden en zuivert den grond van deze vijanden der landbouw. Dit wetende, zal men zeer goed begrijpen dat de mollen altijd daar gevonden worden, waar het gras en de planten kwijnen en wegsterven, omdat daar het gedier e zich ophoudt, waarop hij jagt maakt. En dan krijgt hij de schuld van hetgeen de maden doen, en voor eene weldaad die hij u bewijst, brengt gij hem moorddadig om het leven,

„Dat heeft weêr iemand, die misschien nooit een mol gezien heeft, op de studeerkamer bedacht of uit de boeken gezogen.” zult gij zeggen. — Zacht wat, goede vriend! die dat gezegd heeft, kende de mollen beter dan gij allen, zooals gij dadelijk zien zult. Hij toont twee sterke bewijzen aan voor de waarheid van 't geen hij beweert. Ten eerste raadt hij u aan den mol eens in den mond te kijken. Alle viervoetige of zoogdieren, welke van het knagen van planten moeten leven, hebben in ieder boven- en onderkaak slechts twee en wel zeer scherpe voortanden en in het geheel geene hoektanden, maar eene gaping of ruimte tot aan de maaltanden of kiezen. Alle roofdieren echter, welke andere dieren vangen en verslinden, hebben zes en meer spitse voortanden, dan hoektanden aan beide zijden en achter deze talrijke maaltanden.

Wanneer gij nu het gebit van den mol beschouwt, zult gij bevinden: hij heeft in de bovenkaak 6 en in de onderkaak 8 spitse voortanden en achter dezelve hoektanden op alle vier zijden, daaruit volgt: De mol is geen dier dat aan planten knaagt, maar een klein roofdier dat andere dieren verslindt. Ten tweede moest gij eens een pasgedooden mol opensnijden en in de maag zien. Immers wat hij eet moet hij in de maag hebben, en wat hij in de maag heeft moet hij gegeten hebben.

Nu zult gij, als gij deze proef nemen wilt, geene wortelvezelen of zoo iets in een mollenmaag vinden, maar verslondene maden, pieren en andere dergelijke gedierte, dat in den grond leeft. — Wat dunkt u nu van dit een en ander?

Wanneer gij dus de mollen ijverig vervolgt en op alle mogelijke wijzen verdelgen wilt, doet gij u zelven groot nadeel en bewijst het schadelijk gewormte uitmuntende diensten. Deze kunnen alsdan zonder gevaar uwe weiden en akkers verwoesten, groeijen en voortteelen; in het voorjaar komen dan de meikevers en vreten uwe boomen kaal als bezemrijs en brengen u ter vergelding des koekkoeks dank en loon.

Zoo ziet het er uit!

(Overgenomen uit het *Schatskästlein des rheinischen Hausfreundes* von J. P. Hebel.)

Gedrukt bij GRATAMA *te Assen.*